

wa, dnia 18. 11. 2011 r.

PG II P004/25/2011

Pani/Pan
Prokurator Apelacyjny

W nawiązaniu do mojego pisma z dnia 08 listopada 2010 roku o sygn. PG VIII G 500/6/10, zwracającego uwagę na konieczność ścisłego stosowania przepisów dotyczących ochrony zwierząt w perspektywie nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia związanych ze zwiększoną ilością zdarzeń mogących wyczerpywać znamiona przestępstw bezprawnego uśmiercania zwierząt lub znęcania się nad nimi, w szczególności w związku ze świąteczną tradycją kupowania żywych ryb na wieczerzę wigilijną informuję, że w wyniku aktualnie prowadzonej w Departamencie Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej analizy postępowań z zakresu przestępstw związanych z ochroną zwierząt określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1000 z późn. zm.) dokonane już w jej trakcie ustalenia wymagają zwrócenia uwagi na dostrzeżone nieprawidłowości w sposobie prowadzenia takich spraw.

W związku z powyższym, dla wyeliminowania stwierdzonych uchybień zwracam uwagę, że w wypadku zarejestrowania spraw związanych z naruszeniem przepisów ustawy o ochronie zwierząt w odniesieniu do sprzecznego z przepisami tej ustawy sposobu postępowania w trakcie sprzedaży ryb w placówkach handlowych, należy mieć na uwadze, co następuje:

- zgodnie z treścią art. 2 ustawy o ochronie zwierząt ochroną prawną objęte są wszystkie zwierzęta kręgowce. Ponieważ ryby są kręgowcami podlegają ochronie przewidzianej w tej ustawie na równi z innymi zwierzętami kręgowymi,

- w świetle art. 5 ustawy, każde zwierzę wymaga humanitarnego traktowania, przez które należy rozumieć traktowanie uwzględniające potrzeby zwierzęcia (art. 4 pkt. 2 ustawy). Naturalnym środowiskiem ryby jest środowisko wodne. Humanitarnie traktowane ryby winny być transportowane i przetrzymywane tylko w środowisku wodnym. Transportowanie żywych ryb

w pojemnikach pozbawionych wody lub foliowych workach albo koszykach nie jest humanitarnym traktowaniem zwierząt i wyczerpuje znamiona znęcania przewidzianego w art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy (transport zwierząt w sposób powodujący ich zbędne cierpienie i stres). Przechowywanie żywych ryb w pojemnikach pozbawionych wody lub posiadających jej znikomą ilość nie jest humanitarnym traktowaniem zwierząt i wyczerpuje znamiona znęcania przewidzianego w art. 6 ust. 2 pkt. 10 ustawy (utrzymywanie zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania). Jeśli przechowywanie lub transportowanie ryb w opisany powyżej sposób prowadzi do ich zgonu wskutek uduszenia, to czyn taki kwalifikować należy jako niehumanitarne zabicie zwierzęcia. Tego typu zachowania (niehumanitarne traktowanie lub niehumanitarne zabijanie zwierząt) zabronione są z mocy art. 6 ust. 1 ustawy.

- naturalną potrzebą ryby jest oddychanie, przy użyciu zawartego w wodzie tlenu. Poziom tlenu zawartego w zbiornikach, w których transportowane i przechowywane są karpie odpowiadać powinien poziomowi, występującemu w naturalnych zbiornikach wodnych, w których zwierzęta te bytują. Niedostateczne dotlenienie zbiorników, w których przechowywane są karpie kwalifikować należy jako znęcanie się nad zwierzętami, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 10 ustawy (utrzymywanie zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania).

- z treści art. 34 ust. 1 ustawy wynika, że podstawowym sposobem uśmiercania zwierzęcia kręgowego jest ubój w ubojni. Tym samym, winno się dążyć do tego, by zwierzęta kręgowo, przeznaczone do spożycia zabijane były w przystosowanych do tego zakładach, przez wykwalifikowane osoby. Uwaga ta dotyczy wszystkich zwierząt kręgowych, w tym – ryb. Zgodnie z treścią art. 34 ust. 6 pkt 3 ustawy o ochronie zwierząt Minister właściwy do spraw rolnictwa określa, w drodze rozporządzenia, warunki i metody uboju zwierząt, stosownie do gatunku, mając na względzie zapewnienie humanitarnego traktowania zwierząt podczas uboju. Rozporządzenie o którym mowa nosi tytuł „Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 09 września 2004 roku w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt” (Dz. U. z 2004 roku nr 205, poz. 2102 ze zm.). Należy zwrócić uwagę, że jedynie pierwszy człon tytułu (tj. kwalifikacje osób uprawnionych) dotyczy zawodowego uboju, podczas gdy drugi człon tytułu (warunki i metody uboju) dotyczy każdego uboju, również takiego, który dokonuje się poza ubojnią. Z § 3 pkt. 3 Rozporządzenia wynika, że unieruchamiania, ogluszania, wykrwawiania lub uśmiercania zwierząt dokonywać mogą jedynie osoby, które ukończyły 18 lat, posiadają wykształcenie co najmniej zasadnicze zawodowe oraz odbyły wymagane prawem szkolenie. Zgodnie z § 4 Rozporządzenia zwierzęta w czasie przemieszczania, przechowywania, unieruchamiania, ogluszania i uboju chroni się przed bólem, stresem i cierpieniem. Zgodnie z § 5

pkt. 2 Rozporządzenia narzędzia służące do ogłuszania lub uśmiercania zwierząt powinny być używane w sposób pozwalający na szybkie lub skuteczne ogłuszenie i uśmiercenie zwierząt. Dodatkowo art. 34 ust. 4 pkt. 2 ustawy stanowi, że zabroniony jest ubój lub uśmiercanie zwierząt kręgowych przy udziale dzieci lub w ich obecności. Ubój zwierząt kręgowych w tym – ryb, nie spełniający powyższych wymagań nie jest ubojem zgodnym z prawem,

Z treści ustawy o ochronie zwierząt wynika, że niehumanitarne zabijanie zwierząt lub znęcanie się nad nimi jest przestępstwem, zagrożonym karą pozbawienia wolności do roku (art. 35 ust. 1) lub do 2 lat, gdy sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem (art. 35 ust. 2). Nie ulega zatem wątpliwości, że opisane zachowania polegające na niewłaściwym transporcie lub przetrzymywaniu ryb opisane powyżej, realizują znamiona znęcania się nad zwierzętami, a jeśli prowadzą do ich zgonu to zakwalifikowane zostać muszą jako niehumanitarne zabijanie zwierząt.

Z tych to opisanych względów przed podjęciem decyzji o ewentualnej odmowie wszczęcia postępowania w tego rodzaju sprawach bądź jego umorzenia wobec znikomej społecznej szkodliwości na podstawie art. 17 § 1 pkt. 3 k.p.k., należy mieć na uwadze powyżej opisane kwestie.

Za niedopuszczalne należy uznać argumenty mające przemawiać za wydaniem takich decyzji, polegające na przyjmowaniu nieznanego ustawie „kontratypu” zwalniającego sprawców z odpowiedzialności karnej, polegającego na uznaniu, że świąteczna tradycja wicczoru wigilijnego usprawiedliwia w tym wyjątkowym okresie wszelkie niehumanitarne traktowanie zwierząt.

Końcowo pragnę zwrócić uwagę, że z dniem 01 stycznia 2012 roku, wchodzi w życie ustawa z dnia z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymywaniu czystości i porządku w gminach, która wprowadza wiele nowych uregulowań w zakresie ochrony i opieki nad zwierzętami. Jedną z istotnych zmian jest ujęcie dwóch rodzajów czynów z dotychczasowego art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt, w dwóch osobnych ustępach ust. 1 - zabicie, ust. 1 a - znęcanie się. Następnie przewiduje podniesienie zagrożenia karnego o rok. W przypadku podstawowego typu czynów (ust. 1 i 1a) z roku do dwóch. W przypadku typu kwalifikowanego (ust. 1 lub 1 a, czyli czynów popełnionych ze szczególnym okrucieństwem) z dwóch na trzy lata.

Ponadto w pkt. 18 ust. 2 art. 6 ustawy o ochronie zwierząt dodano, że przez znęcanie się nad zwierzętami należy rozumieć zadawanie albo świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpień, a w szczególności – transport żywych ryb lub ich przetrzymywanie w celu sprzedaży bez dostatecznej ilości wody uniemożliwiającej oddychanie. Stąd też, zgodnie z

nowym brzmieniem art. 6 ustawy, nie powinno nasuwać żadnych wątpliwości, że ustawodawca wskazując wyraźnie taki sposób postępowania jako formę znęcania się nad rybami wykluczył możliwość pomijania takich okoliczności, jako znamion czynu przewidzianego w aktualnym brzmieniu art. 35 ustawy, którą należy jeszcze stosować przy uwzględnieniu powyżej opisanych możliwości popełnienia tego czynu, a po 01 stycznia 2012 roku już w oparciu o konkretny przepis znowelizowanego art. 6 ustawy.

Z uwagi na konieczność wyeliminowania dostrzeżonych nieprawidłowości w toku prowadzenia zbadanych już spraw w powyższym zakresie, uprzejmie proszę Państwa Prokuratorów o spowodowanie przekazania kopii niniejszego pisma do wiadomości podległych Państwu prokuratorów, celem wykorzystania go w bieżącej pracy.

Andrzej Seremet